

що полягає у погрозі розголосити відомості, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти у таємниці». Слід погодитися з точкою зору Д. Ю. Жданухіна, який до чинників реальності загрози відносить: 1) повноту і характер шантажних відомостей; 2) наявність у суб'єкта можливості реалізувати загрозу повністю або частково поширити обмеженому або необмеженому колу осіб; 3) обставини, що характеризують особистість суб'єкта; 4) обставини, що характеризують особистість потерпілого»

На основі аналізу праць А. М. Орлеана, Д. Ю. Жданухіна та інших науковців, вважаємо за доцільне визначити, що *шантаж*, як *спосіб торгівлі людьми* – це реальна загроза поширення будь-яких відомостей, як ганебних, так і таких, які потерпілий бажає зберегти в таємниці, які можуть завдати істотної шкоди правам і законним інтересам потерпілого або його близьких

Одержано 13.04.2019

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 1**

УДК 343.1(477)

Дмитро Петрович АЛАДОЧКІН,

курсант групи Ф4-301 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Фоміна Т. Г.

**ЩОДО ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ ЖИТЛА
ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ**

В статті 30 Конституції України зазначається, що кожному громадянину гарантується недоторканість житла. Не допускається проникнення в житло чи інше володіння особи, здійснення в них огляду чи обшуку інакше як за мотивованим рішенням суду. Дане конституційне положення деталізується у ст. 13 та в ч. 1 ст. 233 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Втім, одним з актуальних питань слідчої діяльності є недосконалість правової регламентації порядку проведення огляду й обшуку житла чи іншого володіння особи уповноваженою особою без ухвали слідчого судді, що призводить в деяких випадках до втрати можливості отримання важливих доказів.

Огляд і обшук відрізняються від інших слідчих (розшукових) дій своєю пошуковою спрямованістю. Законодавець відносить обшук до слідчих (розшукових) дій, що мають проводитися слідчим чи прокурором (ст. 236 КПК України). Враховуючи важливість зазначеної дії в аспекті втручання в права

осіб, щодо яких проводиться обшук, такий підхід є виправданим. Сутністю обшуку є примусовий пошук і вилучення речових доказів, цінностей, та інших об'єктів, які можуть знаходитися у певному приміщенні або місці чи в якої-небудь особи. Сутність огляду включає у себе виявлення, збирання, закріплення слідів і речових доказів, які у подальшому використовуються з метою встановлення відомостей про подію злочину, особу, яка його вчинила та інші важливі для кримінального провадження обставини. При огляді слідчий за допомогою органів чуття переконується в існуванні й характері фактів, що мають істотне значення для справи. При цьому, огляд передбачає пошукові дії, однак заходи примусового характеру при його проведенні, за загальним правилом, відсутні. Виняток складає лише огляд житла чи іншого володіння особи, що, як і обшук житла чи іншого володіння особи, проводиться за ухвалою слідчого судді.

Розглядаючи питання щодо порядку проведення огляду житла чи іншого володіння особи, слід звернути увагу на один проблемний момент, з яким зіштовхуються на практиці, а саме на значенні добровільної згоди особи як достатньої підстави для проведення огляду у житлі чи іншому володінні особи. В ході вивчення судової практики встановлено чимало судових рішень, які обґрунтовуються доказами, що отримані при проведенні огляду житла за добровільною згодою його власника без подальшого звернення слідчого до слідчого судді. Так, ухвалою Апеляційного суду Львівської області від 25.09.2015 р. по справі № 438/119/15-к встановлено, що проникнення до житла проводилось без ухвали слідчого судді, однак за згоди особи, яка ним володіла і не заперечувала з приводу проведення огляду. З цих міркувань, колегія суддів зробила висновок, що огляд місця події, який частково проводився у житлі особи, є належним та допустимим доказом вини обвинуваченого.

У судовій практиці також наявні і рішення, відповідно до яких докази отримані під час огляду житла за добровільною згодою власника, визнають недопустимими. Наприклад, ухвалою Апеляційного суду Херсонської області від 02.04.2015 р. по справі № 11-кп/791/331/15 встановлено, що в порушення вимог ст. 233, 234, 237 КПК України огляд проведений без дозволу суду, слідчий з таким клопотанням до слідчого судді не звертався. Суд першої інстанції оцінив цей доказ як належний на підставі того, що дільничний увійшов до житла з дозволу власниці будинку – матері обвинуваченого. З таким доводом Апеляційний суд не погодився, оскільки відповідно до вимог ст. 237 КПК України огляд житла чи іншого володіння особи, здійснюється згідно з правилами, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи. А ч. 2 ст. 234 КПК України передбачає, що обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді. І наявність згоди на проникнення до житла особи, яка володіє цим житлом, згідно ст. 233 КПК України, не звільняє від обов'язку прокурора, слідчого звернутися з клопотанням про проведення обшуку чи огляду житла до слідчого судді. А тому, доводи заперечень прокурора є неспроможними і не ґрунтуються на положеннях вказаних статей КПК України. Таким чином, Апеляційний суд констатував проведену процесуальну дію –

огляд місця події – недопустимим доказом, так як цей доказ отриманий в порушення вимог КПК України, а саме внаслідок істотного порушення прав та свобод людини відповідно до положень ст. 87 КПК України».

Отже, слід зробити висновок, що нечітка урегульованість в КПК України порядку проведення огляду житла чи іншого володіння особи зумовлює різні підходи практиків до проведення даної слідчої (розшукової) дії. З метою врегулювання цієї проблемної ситуації доцільно було б законодавчо закріпити можливість проведення огляду місця події в житлі чи іншому володінні особи без отримання ухвали слідчого судді, а також внести зміни до КПК України, чітко передбачивши, що, в разі наявності згоди власника, огляд житла чи іншого володіння особи може бути проведений без звернення до суду.

Одержано 21.04.2019

УДК 347.9

Діана Миколаївна АНДРІЄВИЧ,
курсант групи Ф2-303 ХНУВС
Науковий керівник: Салманов О. В.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В ОТРИМАННІ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ АНАЛІЗІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕКСПЕРТИЗ

Судова експертиза постійно розвивається шляхом створення нових, та удосконалення існуючих методик дослідження і знаходить все більше застосування в судово-слідчій практиці. Найбільш розповсюдженими є різні види криміналістичних експертиз (дактилоскопічна, трасологічна, почеркознавча, балістична тощо), судово-медична (експертиза живих осіб, речових доказів та ін.), судово-психіатрична, автотехнічна експертиза. В останній час все більш широке застосування отримують також будівельно-технічна, судово-біологічна, патентна, трудова та деякі інші експертизи.

Будь-яке обвинувачення повинно ґрунтуватися на доказах, одним із процесуальних джерел яких є висновок експерта. Аналіз слідчої, судової та експертної практики показує, що у слідчих і суддів виникають значні проблеми при призначенні експертиз, пов'язані з підготовкою об'єктів, формуванням питань, дослідженням і оцінкою висновку експерта. Особливо яскраво зазначені проблеми виявляються при підготовці порівняльних матеріалів, коли особа, яка перевіряється, протидіє проведенню експертизи. Це призводить до низької результативності досліджень або відмови від проведення експертиз. Відзначені обставини пояснюються відсутністю сучасних комплексних наукових і методичних розробок та рекомендацій з питань тактики призначення судових експертиз взагалі, а також тактики проведення експертиз.

Провадження експертиз в кримінальному судочинстві регулюється: Конституцією України, Законом України «Про судову експертизу», КПК України, відомчими Правилами та інструкціями Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України з питань проведення експертизи.